

ПРЕДРАГ СУПУРОВИЋ

Вечити оптимиста и волонтер

- Иако је "узео" шек 41. лето, прошао је оно што неки не би стигли ни за пет живота. Преко аматерске телевизије и ББС-а Ореска до ужичког сајта и бежичне мреже „Ужице без жице” -

Себе сматра вечитим оптимистом. И волонтером. За њега кажу да је један од пионира рачунарске технике у нашем граду, а многи уз његово име наводе и чињеницу да је велики љубитељ и поштовалац природних лепота ужичког краја.

Иза свих ових карактеристика крије се име Предрага Супуровића, једног од твораца "Ореске", као и градске бежичне рачунарске мреже. Иако је "узео" тек 41. лето, прошао је оно што неки не би стигли ни за пет живота.

Први већи искорак у животу начинио је у ужичком радио клубу.

"Од када знам за себе волео сам да "чачкам" око струје и механике, а ко год је имао неке везе са техником био је члан тог клуба. Што је библиотека за књижевност, то је радио-клуб био за технику" - почиње своју животну причу Супуровић, који корене предака вуче из питоме рогачичке долине, крај неуморне Дрине. "Морам да признам да сам у радио клуб дошао првенствено због великог интересовања за рачунаре. Наиме, половином 80-тих у клубу је курс програмирања водио Ненад Лазовић, тада средњошколац, који сада живи и ради у Канади. Ту сам стекао прво веће искуство у раду са рачунарима, а то је практично и било једино место где се могло доћи до рачунара јер их је у граду тада било само два или три".

По стицању радиоаматерске класе, Супуровић је, и то дуго година, у радио клубу био инструктор, обучавајући нове нараштаје у радио-телеграфији, радио-техници, електротехници, радиогониометрији и другом. Може се похвалити и клупским рекордом, јер је за свега 45 дана обучио класу која је по знању могла да се мери и са првом старијом.

СИГНАЛ СА ХОТЕЛА

У јавности се појавио приликом емитавања прве ужичке аматерске телевизије.

"Не сећам се више која је фирма била у питању, био је њен велики јубилеј и хтели су да поводом тога граду приуште нешто необично." - сећа се Супуровић. "Питали су нас у радио-клубу, да ли бисмо могли да направимо те-

СЕТА ЗА РАДИО КЛУБОМ

Ужички радио-клуб YU1ABH је годинама био у Дечанској улици, на месту где је данас пошта.

"Место је било одлично, а радио-клуб свако вече имао већу посету него неки кафићи. Млади су тада имали одличну алтернативу у односу на улицу и кафиће. Онда су нам ту локацију одузели и клуб је пресељен на Царину у оронупу кућу где је влага уништавала опрему. Касније је премештен у улицу 7. јула, односно Марије Маге Магазиновић, у просторије некадашњег "Центра". Ни ту се није дуго задржао. Клуб је остао и без тих просторија, а град друге није обезбедио, што је за њега значило скоро престанак рада. Радио-клуб не може да опстаје ако нема просторије, првенствено због чувања скупе опреме, предавања и својих свакодневних активности. Сада опрему чувају чланови клуба, по кућама и надају се да ће можда, једног дана, град имати слуха за институцију којој је једина сврха популарисање техничког знања међу младима. Кафићи су за сада победили"

Срећом, клуб има мали плац на Врутцима.

"На том месту је кућица која је опремљена за радио-аматерска такмичења. Простор је скучен,

левицију. То је за нас, био велики изазов. Цео радио-клуб се у то укључио, а мени је запало да на „спектруму" испрограмирам знак, најаве програма и шпице. Све смо учили у ходу. Није било литературе као данас, тако да смо се сналазили, а направити телевизију није мала ствар. Такво је време било. Телевизију смо емитовали у два наврата и то су били прави догађаји за Ужичане.

Остаће упамћен и по ББС-у "Ореска".

"Све је почело 1991. или 1992., у време када сам већ купио и свој

први РС рачунар. Као радиоаматеру, природно је било да се интерсујем и за рачунарске комуникације те сам тако поставио један од првих ББС-ова у Србији. Ореска је име добила по роману Драгана Р. Филиповића, познатог писца научне фантастике, такође Ужичанина. ББС је претеча данашњих форума па и Фејсбука. Корисници си се на њега повезивали преко телефонских линија, модемима, и размењивали поруке и датотеке.

Ореска је била у Србији а и ван ње била позната по томе што

је садржавала богату библиотеку научне фантастике која је направљена захваљујући Драгану Р. Филиповићу и Бобану Кнежевићу, једном од водећих београдских издавача научне фантастике у то време.

Како су и код нас почели да се појављују нови ББС-ови, успео сам да окупим њихове администраторе и да направимо ББС мрежу. Користили смо прилично примитивну технологију за данашње појмове, али смо успели да телефонским везама повежемо око педесетак ББС-ова што из Србије, што из Македоније и Бугарске и поврх свега да се повежемо са сличним системима у Хрватској и Словенији али и у целом свету. Све то се дешавало у оно време санкција и изолације. У време санкција смо нормално размењивали информације са целим светом, а имали смо и имејл када Интернета у Србији практично није ни било.

Омогућили смо људима да комуницирају међу собом, а на тај начин је стасио добар број стручњака који данас представљају значајна имена у области рачунарства, интернета и телекомуникација. Они су се бавили послом који су волели и познавали. Знали су како се треба понашати у тим видовима комуникације, за разли-

али је све што клуб има на располагању. Радио-аматери понесу од куће радио-станицу, прикључе је, учествују у такмичењу и постижу одличне резултате, а онда све поново слажују и носе кући. Тешка времена, али радио-аматеризам је љубав које је се тешко одрећи."

ку од данашње ситуације када су људи на Интернету понашају као возачи без дозволе”.

Име Предрага Супуровића везано је и за почетак рада првог ужичког сајта.

“Негде у марту или априлу 1996. Интернет је кренуо и у Србији. За разлику од већине људи, већ сам имао додира са овом новом технологијом, а тада сам почео сарадњу са новинаром Раденком Мутавцићем. Наш домен је био међу првих 50 регистрованих у Србији. На почетку смо били на www.dv.co.yu, али смо брзо прешли на www.uzice.org.yu и www.uzice.net. Радило се и о једном од првих сајтова посвећених неком од градова. Све што смо могли да нађемо од података о нашем крају и његовим житељима стављали смо на сајт. Имали смо доста добру сарадњу са многим Ужичанима који су нам уступали своје материјале, документа и фотографије.

Чак смо правили и Интернет новине од називом “Ужице на Интернету” које су излазиле седмично, а садржавале су ретроспективу догађаја у нашем крају. Успевали смо све да покријемо. Раденко је био уредник, а мој део посла био је везан за техничку припрему. У међувремену нам се придружио и Горан Пошташ, који је радио на уносу података на сајт.

Сајт ужица данас постоји на адреси www.uzice.net. Можда се некемо учини да је он мало застарео по изгледу, али нико не може да оспори количину информација које он садржи”.

УВЕК НА ИЗВОРУ

Признаје да је очекивао да им се придружи још људи, али све је остало на поменитом тројцу и углавном о њиховом трошку.

“Наша архива, која датира од 1996. године и дан-данас постоји. Јављали су нам се многобројни новинари и захваљивали на подацима које су ту могли да пронађу. Дуго времена је то био једини промотивни материјал ужичке општине. Тај сајт је могао да се снимити на ЦД и, уз прикладан омот, ужичка Општина га је често користила као промотивни материјал”.

Када је срушена пошта угашен је и ББС. Супуровић је имао срећу да његов телефонски број почиње “петицом”, тако да је могао и да буде везан за интернет и када је већина Ужичана остала без телефона, што је коришћено да се што више информација о ратним дешавањима постави на Интернет.

Са Мутавцићем је био веома вредан и током бомбардовања.

“Правили смо специјална

НА ПРВИ ПОГЛЕД

Сајт ужичког краја садржи и једну занимљивост, сајт у малом под именом “Ужице на први поглед”.

“Све је почело са Лалетом Милосављевићем, директором позоришта, који је са фотографом Бајом Вујовићем урадио материјал за фото монографију Ужица коју је назвао “Ужице на први поглед”. Због финансијских проблема та вредна књига, није могла да се штампа. Дошли смо на идеју да тај проблем решимо сајтом који смо убрзо и направили. Лале је организовао промоцију у сали општине, уз глумце, видео бим и музичку пратњу. Пошто је то још увек било време када Интернет није био распрострањен, тада су многи Ужичани први пут видели сајт о свом граду”.

издања са свим информацијама и то три пута дневно. Коштало нас је “лепо”, али је било изузетно читано. Био је то један од највећих извора података и фотографија бомбардовања Србије. Раденко је, стицајем околности, био увек на лицу места, односно на извору информација, што нам је у значајној мери помогло у раду”.

Додаје да је нешто пре 5. октобра 2000-те набавио дигитални апарат.

“Где год да сам ишао уз мене је био “дигиталац”. “Шкљоцао” сам вредно и фотографије одмах стављао на сајт. Многи ме се из тог времена сећају управо по том апарату. А и ја га се радо сећам”.

У међувремену, Интернет је завладао, модемске комуникације су постале застареле, те је

ББС “Ореска” је прерастао у форум под истим именом на адреси forum.uzice.net. Све што се десило у Ужицу одмах се забележи и на овом форуму који је добро посећен. Било би добро, како каже, када се Ужичани, који посећују сајт, не би устезали и да се активно укључе писањем својих коментара.

Следећи корак била је бежична мрежа.

“Као радио аматер набавио сам одговарајућу опрему за умрежавање преко радиоаматерских везе. Био сам један од ретких у Србији који је то имао, али у Ужицу то никога није интересовало. Од тога сам се охладдио, када се појавио wireless, који је знатно напреднија технологија.

Бежично умрежавање користи веома високе фреквенције,

више и од оних које се користе за сателитску елевизију. У први мах сам био скептичан како бежичне мреже могу да раде на таквим фреквенцијама. Сећам се да је крајем 80-тих на Тари био организован збор радио аматера. Најјачи утисак на мене је остала демонстрација везе на 1,2 гигахерца, односно на фреквенцијама на којима се емитује сателитски програм. Било је ту доста опреме али и после много покушаја, радио-аматерима није им успело да успоставе везу, тако да сам стекао утисак да је то веома компликовано. Мало ме је разуварила појава сателитске телевизије, коју смо имали у радио-клубу, па смо могли много тога да пробам и подешавамо. Међутим технологија бежичног умрежавања је постајала све доступнија и популарнија тако да сам могао и то да испробам”.

Убрзо је направио и први линк.

“Први бежични линк који смо поставили требало је да послужи да лакше радимо на администрацији сајта Ужица, али је то тако лепо радило да није дуго времена прошло и од тога је настала ужичка бежична мрежа који смо из милоште назвали „Ужице без жице”. Повезивали смо се што бежично што кабловима и тако прешли бројку од преко стотину повезаних рачунара. Сада мрежа покрива скоро цео град, а имамо и један чвор у Севојну. Многи су мислили да је наша мрежа интернет провајдер али она то није. Ради се о мрежној заједници која није комерцијална већ је њено коришћење бесплатно. Комерцијално употреба није дозвољена. Мрежа има и интернет линк тако да корисници имају и приступ Интернету, и то бесплатно. То наравно није Интернет какав се добија од интернет провајдера, већ му је намена слање имейлова, чет, приступ фејсбуку и сличним сервисима, дакле, за оно што је неопходно. Мрежа “Ужице без жице” могла да постане јавни сервис у граду, уз разумевање у подршку Града”.

ЉУБИТЕЉ ПРИРОДЕ

То што свакодневно много времена проводи седећи за рачунаром надокнађује временом проведеним у природи. То остварује вођњом планинског бицикла, планинарењем, са неизбежним фотоапаратом и ГПС навигацијом уз себе.

“Истражујем наш крај, који су многи познаваоци одавно прогласили као један од најатрактивнијих у Србији. Овде иза сваког ћошка може наћи нешто ново и непознато. За многе ствари сазнаш тек када се усудиш да кре-

ЛИНУКС

Многи данашњи стручњаци су се по први пут код Сурпуровића, на Ореска ББС-у сусрели са оперативним системом Линукс, који се тек појавио. Уз Ореску, био је инсталиран посебан сервер на коме је подигнут Линукс и омогућено је да се преко Ореске може прићи и том серверу. Тада су први пут имали прилику да виде како то све изгледа, а данас су стручњаци управо за тај оперативних систем који је у међувремену запретио да замени чак и Виндоуз.

неш неким непознатим стазама. За таква истраживања помажу карта и ГПС уређај. Уз њих, путокази нису ни потербни. Са картом и ГПС-ом потпуно сам растерећен бриге о томе где сам и куда идем, тако да могу и да скренем са главног пута, односно да променим план и зађем путевима и стазама које не познајем."

Приликом једног од својих истраживања упознао се са Буковцем.

"На терену схватите да предивних предела нема само на телевизији, већ и у вашој најближој околини, односно одмах иза брда. Мало људи зна за речичу Буковац, а готово нико не зна да је она створила јединствени природни кутак ту у Ади, само десет минута од центра града. Кањон је прелеп и лако проходан и води на Белу Земљу. Лети пресуши, па се и његовим сувим током може пешачити. Њега сам први пут открио када сам са пријатељима мало залута бициклом, па смо се у шали хвалили како смо ретки који су савладавали кањон бициклима. У кањону се налази и врло леп водопад који ствара река која се из Врела сурвава у Буковац. Ова вода је пуна кречњака и целим током све је окамењено, управо због његовог таложења. Праве се бигрене каде, попут оних у Стопића пећини, али много мање и крхкије. Окамењена су и стабла која су пала у ток реке. Проблем је што мало ко о Буковцу води рачуна. Део тока у Ади је загађен кесама, конзервама, флашама, па и понеком олупином аутомобила... Ипак, највећи део кањона је далеко од насеља, те је незагрљан."

На тим својим походима увек сазна нешто ново.

"Баш пре 2-3 недеље сам сазнао да се између Ариља и Ивањице налази Водена пећина. За првомајске празнике сам са пријатељима отишао тамо. Сазнао сам

да за ту пећину ужички спелеолози, бар они које познајем, нису ни знали. Пећина је велика и прелепа. Тешко је описати је. То треба доживети".

Никада предност није давао освајању планина, већ уживању и дружењу са њима. Награда му је у оном погледу који "пуца" са ње највише тачке али и свим оним погледима које покупи успут и забележи фотоапаратом..

"Уживам у погледу у даљину.

На врху Дурмитора уем да проведем и по четири сата. Тај осећај је непоновљив. Тешко се одваја поглед од таквих призора".

Планира да сачини листу места у нашем крају која су занемарена, а могла би бити важан део туристичке понуде.

"Током пешачења ГПС-ом бележим стазе, погодне за пешаке, али и за бициклисте. Бележим сва места која су по интересантна. Наравно, све бележи и мој

УЖИЧКИ БЛОГЕР

Пеђа је један од свега неколико Ужичана који пишу свој блог. Његов сајт се налази на адреси <http://pedja.surpurovic.net>. Теме којима се бави су управо оне којима се и иначе бави у животу: Интернет, рачунари, бежично умрежавање, фотографија, природне лепоте, картографија, бициклизам... Занимљиво је да је његов блог најпосећенији сајт из ужичког краја - претекао је и www.uzice.net у посећености.

фотоапарат, тако да имам богату колекцију фотографија из ужичког краја. Дobar део фотографија је доступан преко интернета, а објавио сам и неке веома атрактивна пешачке бицикличке стазе тако да и други могу да прођу истим путем. Временом сам сакупио заиста велику количину података са простора око града, са Таре, Планине, Мокре Горе, Муртенице, а планирам да, када их будем имао довољно све то преточим у дигиталну туристичку планинарско-бицикличку карту нашег краја".

Батерије за нове подухвате у свету рачунара пуни и вођњом бициклом. Труди се да на свом "двоточкашу" буде што чешће. Успева у томе, иако дан траје само 24 сата. Активан је у ужичком бицикличком удружењу Циклон, кроз које настоји да промовише боравак у природи као начин да се људи одморе од свакодневице.

Д. ПЕЈИЋ

ПЛАН ЦИКЛОНА ЗА ЈУН 2010.

Подмажите ланце

Недеља, 06. Поход на Солотник град:
Возимо у правцу Поникава, Пеара и Шаника. Прво посећујемо старо утврђење Солотник (или Кулина), из средњег века, а затим спуштамо у ништа мење атрактивни Подград. Наставља се правцем Солотуша, Пилица. По жељи групе и зависно од времена, скрећемо лево према Бајиној Башти, Рачи и извору Лађевац. Повратак преко Николића брда и Кадињаче. Има десетак километара макадама који је оцедити.

Варијанта до Пилице и повратак има 75 км а са продуженим излетом до Раче око 100 км.

Недеља 13. Мокрогорска високогорска тура:
Возимо кроз један од најатрактивнијих делова ужичког подручја, предео посебних природних вредности „Мокра Гора“. Ужуге, Биоска, Кремна, шумарска кућа на Шаргану. Након одмора наставаља се према Милекићима и ски-центру на Иверу. Асфалтним путем се спуштамо до Крстача а затим шумским путем према тустом брду одакле се силази у кањон Белог Рзава. Низ Рзав до Котромана и назад преко Мокре Горе и Кремана до Ужица.

Дужина око 120 км. Мало макадама, мало пешачења и много уживања у лепотама амбијентал-

них вредности. Ко жели може довести бајс колима до шарганског тунела и сачекати нас на Шаргану код шумарске куће. Скраћује око 80км педалирања.

Недеља 20. Бетињарење:

Традиционална вођња кроз атрактивни кањон наше Бетиње.

Манифестација за све љубитеље дружења на бицикли у организацији БУ „ЦиклоН“ и УСР „Спорт за све“. Покровитељ: Скупштина Града Ужица.

Недеља 27. Из опуса Великог Рзава:

Ужице, Сирогојно, видиковац Соколица, силазак на мост у Радошеву и шетња уз реку до Гордића. Окрепљење у риљем ресторана у Крушчици. Из Крушчице поново се враћамо на Рзав па преко моста у Гуреша, Лучићи, Утробе, Никојевићи, Ужуге.

За све наведене туре исто време и место поласка: Испред чесме код малог парка у осам сати (осим за Бетињарење).

Деца од 12 до 16 година могу ићи само у пратњи родитеља.

Окупљање средом у 20 сати али у летњој варијанти, у паркићу испред библиотеке, може и са бициклом. У случају кише, стандардно у канцеларији.

ЗЛАТКО МИЛОШЕВИЋ